

Voordelen tussen echtgenoten: enkele implicaties op het vlak van de registratie- en successierechten.

Vincent Dessain

1. De bedoeling is enkele fiscale implicaties op te sporen die tot stand komen door de werking van het nieuw huwelijksvermogensrecht, zoals in het leven geroepen door de wet van 14 juli 1976. In welke mate hebben de keuze van een stelsel bij het begin van het huwelijk en de kundige opstelling van een huwelijkscontract belang voor het bepalen van de belastbare grondslag in de registratie en successierechten? Welke zijn de gevolgen van de beperkte mogelijkheid tot verandering van de huwelijksvoorwaarden tijdens het huwelijk? Dit zijn de twee kernvragen van dit artikel. A priori wordt geen enkele hypothese uitgesloten: zowel echtgenoten met als zonder kinderen (uit eerste of tweede huwelijk), met of zonder ouders, met of zonder reservataire erfgenamen. Alle besproken situaties worden geconditioneerd door de gevolgen die ze hebben bij de ontbinding van het huwelijk.

HOOFDSTUK I. KEUZEMOGELIJKHEDEN BIJ DE AANVANG VAN HET HUWELIJK

Afdeling 1. Onderzoek in stelsels van gemeenschap

§ 1. Keuzemogelijkheden en registratierecht

2. Echtgenoten die geen huwelijkscontract opstellen, zijn onderworpen aan het wettelijk stelsel en betalen geen registratierecht.
3. Echtgenoten die een huwelijkscontract wensen op te stellen om bijvoorbeeld te komen tot een algemene gemeenschap of tot het wettelijk stelsel aangevuld met enkele clausules, betalen voor de registratie hiervan een specifiek vast recht van 550 frank.
4. Het inschakelen in het huwelijkscontract van een beding van ongelijke verdeling is gedekt door dit specifiek vast recht omdat het onder bezwarende titel is gesloten (1).

(1) DONNAY, M., *Rep. Not.*, Droits d'enregistrement, nr. 456, blz. 284.

5. Als de overleden echtgenoot kinderen heeft uit een eerste huwelijk, dan wordt volgens art. 1465 B.W. alles wat de langslievende uit de gemeenschap neemt en dat de helft van de aanwinsten en zijn persoonlijke inbrengen te boven gaat, als schenking beschouwd en vatbaar geacht voor inkorting. Toch wordt een beding van ongelijke verdeling, zelfs wanneer het bedongen is uitsluitend in het voordeel van de kinderloze echtgenoot, niet beschouwd als een schenking van toekomstige goederen wanneer men het moment van de sluiting van het huwelijkscontract neemt, en is er dus geen vast recht eisbaar (2).

6. Echtgenoten kunnen evenwel bedingen dat de ongelijke verdelingen onderworpen worden aan de regels in verband met schenkingen. In dit geval zullen ze een algemeen vast recht betalen, want de bedingen worden nu ad nutum herroepbaar tussen de echtgenoten.

7. Een huwelijkscontract dat een beding van ongelijke verdeling bevat en bovendien een uitdrukkelijke inbreng van eigen goederen in de gemeenschap, waaronder ook valt het aannemen van een algemene gemeenschap, geeft aanleiding tot de heffing van twee specifieke rechten. Dit is zo omdat volgens de art. 1458 tot 1464, lid 2 B.W. het burgerlijk recht de cumulatie van inbrengen en ongelijke verdelingen voor een deel beschouwt als een schenking van toekomstige goederen (3).

§ 2. *Gevolgen van die keuzemogelijkheden bij de ontbinding van het stelsel door het overlijden van één der echtgenoten*

A. *Ontbinding van het wettelijk stelsel zonder ongelijke verdeling*

8. Het gemeenschappelijk vermogen wordt in twee gelijke delen verdeeld. De erfgenamen nemen de helft en betalen hierop successierechten, de andere helft gaat naar de overlevende echtgenoot zonder betaling van successierechten. Wel betaalt hij successierechten op het wettelijk vruchtgebruik (art. 767, 2, 1 B.W.).

9. Indien er zich in de gemeenschap onroerende goederen bevinden, zal op de verdeling van die goederen tussen de erfgenamen en de overlevende echtgenoot een verdelingsrecht van 1% eisbaar zijn. Meestal wacht men met de verdeling tot het overlijden van de langstlevende om de betaling van dit recht te vermijden. Wat de schulden in een deficitaire gemeenschap betreft wordt verwezen naar nummer 15 e.v.

(2) Genin, C., l'action en retranchement, *Rec. Gen.*, nr. 1780, blz. 316.

(3) Aanschrijving 23 mei 1977, *Rec. Gen.*, nr. 22167, 334 Voor een toepassing zie beslissing 16 januari 1978, *Rec. Ge.*, nr. 22298, blz. 400.

B. Ontbinding van een algemene gemeenschap of van het wettelijk stelsel, aangevuld met inbreng van eigen goederen, maar zonder ongelijke verdeling.

10. De oplossing hier is dezelfde als bij de ontbinding van het wettelijk stelsel. Voorzover dus het huwelijkscontract slechts een uitbreiding inhoudt van het wettelijk stelsel door inbrengen van eigen goederen, maar het gemeenschappelijk vermogen slechts voor de helft aan de langstlevende echtgenoot toekomt, zullen er in beginsel geen successierechten geheven worden. Wanneer het gemeenschappelijke vermogen bij helften verdeeld wordt, ook al bevat het goederen die volgens het wettelijk stelsel eigen zijn, worden er in hoofde van de langstlevende echtgenoot geen successierechten geheven.

11. Is nu de situatie verschillend als de eerstoverleden echtgenoot kinderen heeft uit een eerste huwelijk? Een zeer oude beslissing van 1862 geeft hierover enige informatie (4). Een vrouw met kinderen uit een vorig huwelijk gaat een tweede huwelijk aan. Bij dit tweede huwelijk brengt zij roerende goederen in gemeenschap, de man brengt niets in. Zij overlijdt. Het actief van de gemeenschap is gelijk aan de inkomsten plus de inbreng gedaan door de vrouw. Er was geen ongelijke verdeling bedongen in het huwelijkscontract. De kinderen uit het eerste huwelijk van de vrouw wensen de inkorting op basis van het oude artikel 1496, dat sinds de wijziging van 1976 artikel 1465 B.W. is. Het beschikbaar deel werd als volgt berekend: de fictieve massa was samengesteld uit de inbreng door de vrouw gedaan. Op die fictieve massa werd één vierde berekend, het bijzonder beschikbaar deel overeenkomstig artikel 1098 B.W. De helft van de inbreng van de gemeenschap overtrof het beschikbaar deel niet en werd dus niet ingekort. De beslissing stelt dat om dit bijzonder beschikbaar deel geen successierechten moeten betaalde worden.

En zelfs als er inkorting zou geweest zijn van de helft van de inbreng, dan zou het ingekorte deel dat in de nalatenschap van de vrouw valt, niet belast worden. Als er geen inkorting ingesteld wordt, is het alsof de overlevende echtgenoot de helft van de gemeenschappelijke goederen neemt met dezelfde werking als wanneer de overleden echtgenoot geen kinderen uit het eerste huwelijk zou gehad hebben.

12. Welke gevolgen heeft die beslissing op het huidige huwelijksgoederenrecht? Artikel 1465 B.W. vindt onder andere toepassing wanneer alleen de eerststervende inbrengen deed in het gemeenschappelijk vermogen of bij algemene gemeenschap zonder ongelijke verdeling; in dit laatste geval zullen alleen de inbrengen van de eerststervende na aftrek van de inbrengen van de langstlevende voor inkorting vatbaar zijn. Volgens Donnay vindt men hier, alhoewel op een ander vlak omdat de

(4) *Rec. Gen.*, nr. 5559, blz. 533 geciteerd door DONNAY, M., *Rec. Gen.*, nr. 22111, blz. 89.

samenstelling van het gemeenschappelijk vermogen nu, onder het huidige wettelijk stelsel, anders is, het regime van de roerende goederen en schulden van het oude art. 1496 B.W. terug.

Elk voordeel dat de langstlevende bekomt door de loutere inbreng of een inbrengsaldo van de eerststervende echtgenoot zal niet belast worden. En dit zelfs als er inkorting gebeurt door de kinderen uit het eerste huwelijk van de overledene, dan zal dit ingekort deel niet belast worden in de nalatenschap van de eerststervende.

C. Ontbinding van het wettelijk stelsel zonder enige uitbreiding van het gemeenschappelijk vermogen, maar met ongelijke verdeling

a) Aktiva

13. In deze hypothese betaalt de langstlevende successierechten op het deel dat de helft van de gemeenschap overschrijdt en dat hij krijgt door de werking van het beding van ongelijke verdeling.

Dergelijke huwelijksvoordelen worden in het burgerlijk recht geacht te bezwarenden titel te zijn gesloten, voor fiscale doeleinden en slechts voor die doeleinden worden ze gelijkgesteld met legaten (5). In het wettelijk stelsel betekent de toekenning van de ganse gemeenschap aan de langstlevende een belasting op de helft van de aanwinsten, dit zijn de goederen die volgens de wet gemeenschappelijk zijn.

14. Als de eerststervende kinderen heeft uit een eerste huwelijk, zal de ontvanger van registratie deze kinderen uitnodigen zich uit te spreken over hun intentie om de inkorting uit te oefenen of niet. Indien ze dit nog niet weten of nog geen standpunt hebben ingenomen, zal de ontvanger de successierechten heffen rekening houdend met het beding van ongelijke verdeling. De uitoefening van een inkorting nadien is dan een verandering in devolutie (art. 37,3 en 135,5 en 136 Succ. Wb.) Indien er onmiddellijk inkorting gebeurt, wordt alles wat de overlevende ingevolge het beding van ongelijke verdeling uit de gemeenschap neemt en de nalatenschap samengevoegd (art. 922 B.W.). Hierop wordt maximum één vierde berekend (1098 B.W.) en hierop wordt de overlevende belast krachtens art. 5. Succ. Wb. Alles wat ingekort werd, valt in de nalatenschap en wordt daar belast (6).

b) Passiva

15. In de successierechten houdt men slechts rekening met de schulden die definitief gedragen worden door één der vermogens en niet slechts

(5) DONNAY, M., *Rep. Not.*, nr. 182, blz. 265.

(6) DONNAY, M., *Rep. Not.*, nr. 249, blz. 319.

VAN ACOLEYNEN, O., *Successierechten*, nr. 313, blz. 339.

verhaalbaar op één der vermogens (7). Als het gemeenschappelijk vermogen gelijk wordt verdeeld draagt de langstlevende de helft van de schulden en de erfgenamen de andere helft die ze dan ook mogen aftrekken van de ganse nalatenschap. (cfr. infra echter voor de schulden van art. 1414 lid 3 B.W.).

16. Als het gemeenschappelijke vermogen in ongelijke delen wordt verdeeld, is de overlevende echtgenoot gehouden tot de betaling van de gemeenschappelijke schulden *a rato* van zijn aandeel in de baten (art. 1462 B.W.). Zo bijvoorbeeld als de langstlevende geheel het gemeenschappelijk vermogen neemt, komen alle gemeenschappelijke schulden in aftrek van het bruto actief van het gemeenschappelijk vermogen.

17. De proportionele bijdrage in de lasten door elke echtgenoot is niet op straffe van nietigheid opgelegd. Echtgenoten kunnen dus een andere verdeling aannemen van het passief dan de verdeling van het actief. Dergelijke verdeling van het passief is echter nooit tegenstelbaar aan derden. Daarbij kan één van de echtgenoten niet volledig vrijgesteld worden van alle lasten indien hij een deel of geheel het gemeenschappelijk vermogen neemt (8). Ongelijke verdelingen van het passief zijn echter wel tegenstelbaar aan de belastingadministratie, die *in casu geen derde is* (cfr. nr. 49). Hoe wordt dan de belastbare grondslag berekend in hoofde van de langstlevende? Men neemt het bruto actief van de gemeenschap en men trekt de schulden die de overlevende draagt ervan af. Het saldo wordt in twee gedeeld en alles wat de helft overschrijdt en door de langstlevende is ontvangen, wordt belast. De erfgenamen zullen steeds een grotere of kleinere aftrek mogen toepassen, naargelang het beding in hun voordeel of nadeel speelt. Ongelijke verdelingen van het passief zijn geen huwelijksvoordelen ten bezwarende titel en zijn voor inkorting vatbaar.

18. *Quid* als het gemeenschappelijk vermogen ontoereikend is om de gemeenschappelijke schulden te voldoen? In dat geval blijft elke echtgenoot na de verdeling met geheel zijn eigen vermogen gehouden tot betaling van de resterende schulden (9). Deze schulden zijn verhaalbaar op de nalatenschap of op het eigen vermogen van de overlevende. De erfgenamen kunnen niet aangesproken worden voor de resterende gemeenschappelijke schulden die de overlevende echtgenoot aanging en die tijdens het huwelijk niet verhaalbaar waren op het vermogen van de eerststervende (art. 1414, lid 2 B.W.). Het omgekeerde is ook waar voor schulden aangegaan door de overleden echtgenoot.

(7) DONNAY, N., *Rep. Not.*, nr. 761, blz. 644.

(8) CASMAN, H. VAN LOOK, M., *Huwelijksvermogensrecht*, IV, blz. 3.

(9) Voor een voorbeeld zie WATELET, P., *Régime légal, quelques questions au sujet de la liquidation et du partage*, TPR, 1978, blz. 499, voorbeeld 3.

19. Indien er toekenning is van de ganse gemeenschap aan de langstlevende, kunnen de erfgenamen de bij hypothese door hen betaalde schulden volledig verhalen op de overlevende, en, indien deze slechts een fractie neemt, ten belope van die fractie. Zo bijvoorbeeld zal wanneer de langstlevende alleen het vruchtgebruik van de gemeenschappelijke onroerende goederen neemt, de verdeling van het passief dat de volle eigendom bezwaart, tussen naakte eigenaar (erfgenamen) en vruchtgebruiker (overlevende) gebeuren zoals de verdeling van het actief. (art. 66 Succ. Wb.). Nemen we het volgende voorbeeld. De overlevende is 46 jaar oud en neemt het vruchtgebruik van de onroerende goederen van de gemeenschap. Dan draagt de overlevende 56 % van de schulden (4 % x multiplicator 14 van art. 21, V Succ. Wb.). Deze schulden zijn berekend in dezelfde verhouding ten aanzien van het totale passief als de verhouding van de onroerende goederen ten aanzien van het totale actief. De erfgenamen dragen 44 % van die schulden.

20. *Quid* als de overlevende echtgenoot onvermogen is en de gemeenschap ontoereikend? De aangesproken erfgenamen zullen dan instaan voor het ganse resterende schuldenpakket (art. 1440, lid I B.W.) tenzij voor de schulden die de overlevende aanging en die tijdens het huwelijk niet verhaalbaar waren op het vermogen van de eerststervende. De betaalde schulden zullen ze dan volledig mogen aftrekken van hetgeen ze in de nalatenschap nemen (10).

21. De assimilatie van bedingen van ongelijke verdeling met legaten in art. 5 Succ. Wb. is belangrijk voor de aftrek van de schulden bij een deficitaire gemeenschap. Het is slechts in de mate dat de overlevende echtgenoot fiscaal legataris is van de eerststervende dat hij op evenredige wijze schulden van de gemeenschap zal mogen aftrekken van de deel dat hij als burgerlijk legataris neemt in de nalatenschap van de eerststervende (11). Om een voorbeeld te nemen: de gemeenschap is ontoereikend, er is toekenning van de ganse gemeenschap, de langstlevende is legataris in de nalatenschap. In dit geval mag de overlevende de helft van de gemeenschappelijke schulden aftrekken van wat hij neemt in de nalatenschap. Indien deze helft hoger is dan het legaat in de nalatenschap dan kan het saldo in mindering gebracht worden van wat de erfgenamen erven. En dit zelfs als de langstlevende niet zou aangesproken worden voor de schulden.

22. Als de nalatenschap van de eerststervende deficitair is, dan kan dit schuldensaldo afgetrokken worden van het voordeel dat de overlevende echtgenoot verkrijgt krachtens het beding van ongelijke verdeling.

(10) DONNAY, M., *Rep. Not.*, nr. 237, blz 311.

(11) DONNAY, M., *Rep. Not.*, nr. 243, blz 315.

c) Vergoedingen

23. De regels over het beheer van de goederen (art. 217, 1415, 1425 B.W.) doorkruisen de regels die het statuut van die goederen beheersen. Het gezamenlijk beheer van het gemeenschappelijk vermogen laat gemakkelijk vermogensverschuivingen toe. Doordat eigen goederen en schulden worden verveelvoudigd, vergeleken met het oud stelsel tenminste, neemt de kans toe dat er meer vermogensverschuivingen tussen eigen en gemeenschappelijk vermogen optreden (12).

24. Bij het heffen van successierechten wordt geen rekening gehouden met vergoedingen tussen echtgenoten met gemene kinderen of afstammelingen (art. 16 Succ. Wb.). Dit is een vereenvoudiging voor de heffing van de successierechten: wat op het actief van de nalatenschap van de ene echtgenoot komt, wordt nadien op het passief van de nalatenschap van de echtgenoot gebracht en vice versa. Meestal zijn de erfgenamen de kinderen van de twee echtgenoten. De toepassing van art. 16 Succ. Wb. is niet verantwoord als de overlevende zijn kinderen overleeft. *Quid* indien het bedrag van de vergoedingen door het gemeenschappelijk vermogen⁷ verschuldigd aan de overlevende hoger is dan het actief van het gemeenschappelijk vermogen? In dat geval zal de langstlevende ertoe gebracht worden successierechten te betalen op het gemeenschappelijk vermogen, zonder echter iets uit dit vermogen te nemen.

25. Artikel 1438 lid I B.W. stelt dat als beide echtgenoten ofwel vergoedingen te vorderen hebben ofwel verschuldigd zijn, deze vorderingen en schulden elkaar tenietdoen ten belope van het kleinste bedrag. Deze regel is volgens Donnay niet van toepassing bij ongelijke verdeling (13). Waarom? Nemen we bijvoorbeeld het geval waarbij de langstlevende gans de gemeenschap neemt en een vergoeding van 200 000 verschuldigd is aan het gemeenschappelijk vermogen, terwijl de eerststervende ook een vergoeding verschuldigd is van 50 000. Indien beide schulden elkaar tenietdoen zou dit een onverantwoord voordeel opleveren voor de erfgenamen van de eerststervende. Om dit te voorkomen blijft de vergoeding van 50 000 bestaan.

26. Artikel 1438 B.W. is ook niet van toepassing als de eerststervende een legataris van roerende goederen en één van onroerende goederen aanstelt, en dat de overlevende na wederzijdse tenietdoening van beide vergoedingen nog een vordering zou hebben op het gemeenschappelijk vermogen en deze zou uitoefenen op de roerende goederen van het gemeenschappelijk vermogen, goederen die de legataris van de roerende goederen toekomen

(12) VAN ACOLEYNEN, O., *Toespraak van notarissen*, 20 januari 1979, blz. 3.

(13) DONNAY, M., *Rec. Gen.*, nr. 22108, blz. 8.

(14). Het is billijker dat de vordering van de overlevende zowel het aandeel van de legataris van de roerende goederen als het aandeel van de legataris van de onroerende goederen bezwaart. Indien de overlevende gemeenschappelijk goederen voorafneemt (art. 1443 B.W.), moet de legataris van de onroerende goederen die van de roerende goederen vergoeden.

27. Artikel 1435 B.W. stelt als algemene regel dat de vergoeding niet kleiner mag zijn dan de verarming van het vergoedingsgerechtigde vermogen. Dit geldt ook als het goed bij de ontbinding minder waard is dan bij de verarming van één der vermogens tijdens het huwelijk (15).

28. Doet de gehele toekenning van het gemeenschappelijk vermogen aan de overlevende afbreuk aan de wettelijke beginselen inzake vergoedingen? Neen, wat ook de nettowaarde weze van het gemeenschappelijk vermogen, de overlevende moet de vergoeding betalen die verschuldigd is aan de nalatenschap van zijn medeechtgenoot; de overlevende echtgenoot heeft geen verhaal op de goederen van de eerststervende van de vergoedingen waarop hij persoonlijk aanspraak zou kunnen maken (16).

29. *Quid* als de echtgenoten een beding inlassen in het huwelijkscontract volgens hetwelk de vergoedingen niet zullen verschuldigd zijn voor bepaalde verrichtingen of volgens hetwelk in het geheel geen vergoedingen zullen verschuldigd zijn. Dan wordt dit beding geacht te bezwarenden titel te zijn gesloten. Het is geen specifiek vast registratierecht eisbaar. (cfr. nr. 3).

Dergelijk beding gepaard gaande met een beding van ongelijke verdeling wordt niet beschouwd als een schenking overeenkomstig art. 1458 en 1464 B.W. Heffing van een bijkomend specifiek vast recht is dus uitgesloten (bijkomend specifiek vast recht cfr. nr. 7) (17).

D. Ontbinding van een algemene gemeenschap met ongelijke verdeling of uitgebreid wettelijk stelsel met ongelijke verdelingen.

30. Cumulatie van inbrengen van eigen goederen en ongelijke verdelingen in het huwelijkscontract worden sinds de wet van 1976 beschouwd als een schenking bij de ontbinding van het stelsel (schenking van toekomstige goederen) voor het aandeel dat de helft overschrijdt en dat aan de overlevende wordt toegewezen in de waarde, op de dag van de verdeling van de tegenwoordige of toekomstige goederen die de vooroverleden echtgenoot

(14) DONNAY, M., *Rec. Gen.*, nr. 22108, blz 10.

(15) Contra VAN ACOLEYNEN, O., *o.c.*, blz 16.

(16) DONNAY, M., *Rec. Gen.*, nr. 22111, zie vooral 56.

(17) Besl. 12 aug. 1979, *R.J.*, art. 141 Reg. Wb.

in het gemeenschappelijk vermogen heeft ingebracht door uitdrukkelijk beding. Wat kan de overlevende echtgenoot in het gemeenschappelijk vermogen nemen, zonder dat de kwalificatie van schenking zou gelden? De aanwinsten, de goederen die hijzelf inbracht, de helft van de goederen die de andere inbracht (18).

Als de overlevende meer dan de helft van laatstgenoemde goederen neemt, dan is het ten belope van het surplus een schenking die vatbaar is voor inkorting door de reservataire erfgenamen, indien deze schenking het bijzonder beschikbaar deel overtreft (art. 1098 B.W.). De inkorting gebeurt in natura (19), en voor zover deze betrekking heeft op onroerende goederen is het verdelingsrecht eisbaar (20). Volgens artikel 1464 lid 2 B.W. moet de waarde op de dag van de verdeling genomen worden, voor de heffing van het successierecht geldt echter de waarde op de dag van het overlijden van de eerststervende echtgenoot. Op het ingekorte deel worden de reservataire belast. Op het overige wordt de overlevende echtgenoot belast krachtens art. 5 Succ. Wb. Gebeurt de inkorting niet dan wordt alles belast in hoofde van de overlevende echtgenoot: voor de fiscus gaat er niets verloren. Het enige wat kan gebeuren is dat door de inkorting de belastbare grondslag gesplitst wordt en in lagere schijven valt of vrijgesteld is volgens de abbattementen (art. 54 Succ. Wb.)

31. Onder het oud stelsel konden de erfgenamen van de eerststervende de inbrengsten en kapitalen terugnemen uit de gemeenschap bij beding van 'de langstlevende al' en dit overeenkomstig art. 1525 B.W., oud. Deze terugneming had betrekking op de tegenwoordige en toekomstige roerende goederen die de vooroverledene in gemeenschap had gebracht en de als roerende goederen ingebrachte onroerende goederen. Deze regeling geldt nog voor alle echtgenoten getrouwd voor 28 september 1976 en die een verklaring in die zin hebben afgelegd (21). In de inbrengsten en kapitalenregeling was er nooit een verdelingsrecht eisbaar zelfs indien de terugneming van onroerende goederen in natura plaatsvond.

32. Cummulatie van algemene gemeenschap met toekenning van het ganse gemeenschappelijke vermogen is bijzonder aangewezen voor echtgenoten zonder kinderen waarbij één echtgenoot (bij voorbeeld de oude gegoede man) die alles inbrengt in gemeenschap, de andere (bij voorbeeld de jonge vrouw die weinig bezit) bij zijn overlijden wil bedenken. Alles

(18) CASMAN, H., VAN LOOK, M., *Huwelijksvermogensrecht*, IV, blz. 7.

(19) Parl. St. Senaat, 1964-1965, wetsontwerp nr. 138 (ontwerp VERMEYLEN), art. 217.

(20) WERDEFROY, F., *Registratierechten*, nr. 944, blz 575: Op de akte die na de inkorting het onroerend goed tegen een opleg toebedeelt aan de reservatie erfgenaam is het verdelingsrecht eisbaar.

(21) ENGELS, Ch., *Algemeen Fisc. Tijdschrift*, 1977, blz 282, noot 27.

gaat goed als de man overlijdt en de vrouw de ganse gemeenschap neemt, zo wordt ze slechts belast op de helft van de gemeenschap (waarvan het actief bij hypothese alleen van de man kwam : alle inbrengen komen van de man, alle inkomsten zijn van de man). De kans bestaat echter dat de vrouw eerst overlijdt. Als de man heel het gemeenschappelijk vermogen neemt dan betaalt hij nutteloos successierechten op de helft van de goederen die hij zelf inbracht (22).

33. Als de eerststervende kinderen heeft uit een eerste huwelijk en de langstlevende de ganse gemeenschap neemt zonder dat de kinderen de inkorting eisen, dan wordt de overlevende belast op de helft van de eventueel uitgebreide gemeenschap. Als er inkorting is dan moet men de fictieve massa als volgt opstellen : inbrengen (eventueel inbrengsaldo) van de eerststervende + de helft van de nettoaanwinsten + de netto nalatenschap van de eerststervende. Op dit totaal wordt een maximum van één vierde berekend, deel dat minimum gelijk is aan het deel van het wettig kind dat het minst geniet. Dit is dus het bijzonder beschikbaar deel (art. 1098 B.W.). Indien dit deel hoger is dan de helft van het gemeenschappelijk vermogen, dan is er slechts belasting ten belope van dit overlopend deel. Het deel dat ingekort wordt door de kinderen uit het eerste huwelijk zal betrekking hebben op alles wat uitstijgt boven het voornoemde bijzonder beschikbaar deel.

De erfgenamen die inkorten zullen slechts belast worden ten belope van het deel waarop de overlevende echtgenoot zou belast zijn, indien de inkorting niet had plaatsgevonden - dit wil zeggen op alles wat de helft van het eventueel uitgebreid, gemeenschappelijk vermogen overtreft - (zie nr. 12).

§ 3. Bijzonder geval : schenking van een onroerend goed door ouders van één der aanstaande echtgenoten, naar aanleiding van het huwelijk.

34. Artikel 1321 Reg.Wb. vermindert de percentages van het schenkingsrecht tot de helft voor de door de bloedverwanten in opgaande lijn aan aanstaande echtgenoten gedane en van de huwelijksvoltrekking afhankelijke gestelde schenking. Dit gunstregime is op zichzelf reeds een reden voor de ouders om zich bij die gelegenheid te ontdoen van bepaalde goederen met een lichtere fiscale last voor hun kind.

35. Een schenking aan beide aanstaande echtgenoten gedaan door een bloedverwant in opgaande lijn van één van beide, kan van het verminderd

(22) Delikaat is de vraag of de afstand van ongelijke verdeling mogelijk is na het overlijden van de eerststervende in de mate waarin de toekenning wordt beschouwd als een schenking. Volgens DONNAY, M., *Rec. Gen.*, nr. 22111, nr. 50, blijft het bezwarende karakter van het beding van ongelijke verdeling behouden zolang er geen inkorting gebeurt is. Afstand is volgens hem dus niet mogelijk.

tarief slechts genieten in de mate van verkrijging door de aanstaande echtgenoot die afstammeling is van de schenker (23). De vermindering geldt dus slechts voor de helft. Anders zou het zijn indien de ouders alleen schenken aan hun kind, die dan op zijn beurt het geschonken goed inbrengt in het gemeenschappelijk vermogen. In dat geval kan er vermindering zijn ten belope van het volle bedrag en de inbreng wordt onderworpen aan het specifiek vast registratierecht. Het resultaat van deze operatie is hetzelfde als bij de schenking aan beide aanstaande echtgenoten, de fiscale last ervan is lichter.

36. Indien echtgenoten de algemene gemeenschap aannemen en de ouders alleen schenken aan hun kind dan geldt het verminderd tarief voor het volle bedrag en is het goed gemeenschappelijk daar het automatisch in gemeenschap valt krachtens het beding van algemene gemeenschap.

37. Interessant is het feit dat de vermindering ook toepasselijk is op schenkingen aan aanstaande echtgenoten, onderworpen aan een schorsende voorwaarde (24). De ouders schenken op voorwaarde van hun niet overleven. Ze hebben dan het genot van de goederen tot hun overlijden en de kinderen behouden het voordeel van de lichtere fiscale druk. Het betalen van het verminderd schenkingsrecht wordt uitgesteld tot het overlijden van de ouders. De belastbare grondslag wordt geschat op het ogenblik dat de voorwaarde in vervulling gaat. Bij hun overlijden wordt het bedrag echter wel gevoegd bij de nalatenschap ter bepaling van de grondslag (art. 66 bis Succ. Wb.) (25).

Als de begiftigde overlijdt voor de ouders, kan de schenking niet doorgaan en moet er dus niets betaald worden. In de notariële praktijk verkiest men de schenking met conventionele terugkeer. Hier wordt het registratierecht onmiddellijk betaald (26). Wanneer de goederen terugkeren naar de ouders (de begiftigde overlijdt voor zijn ouders), dan is er op deze terugkeer geen successierecht verschuldigd.

38. Voormelde schenking onder opschortende voorwaarde van overleven van de ouders kan gecombineerd worden met een voorwaardelijke inbreng in het gemeenschappelijk vermogen en de geschonken goederen (bedongen in het huwelijkscontract).

39. Indien de echtgenoot-begiftigde verkiest het goed in te brengen wanneer het hem (en zijn echtgenoot) past, dan kan hij het inbrengen door wijziging van het huwelijkscontract. De fiscale kost hiervan is: schenkingsrecht aan verminderd tarief en het algemeen vast recht (cfr. nr. 64).

(23) Besl., 23 januari 1962, *RJ*, act. 132 I Reg. Wb.

(24) GENIN, E. EN A., *Commentaar wetboek van registratierechten*, nr. 1362, blz. 582.

(25) DONNAY, M., *Rep. Not.*, nr. 986, blz. 816.

(26) DONNAY, M., *Rep. Not.*, nr. 62, blz. 192.

Bovendien zijn er de materiële kosten. Toch zijn er verschillende voordelen aan deze operatie verbonden. We sommen ze even op:

- Verminderd tarief slechts te betalen bij overlijden van ouders
- Als de begiftigde eerst overlijdt: geen schenkingsrecht of successierecht te betalen.
- Ouders blijven in het genot van de goederen
- Inbreng door wijziging: bij aanvang van het huwelijk is het soms gevaarlijk (stijgend aantal echtscheidingen) en te vroeg om geschonken goederen in te brengen in het gemeenschappelijk vermogen.

Andere nadelen zijn:

- Ouders kunnen niet meer beschikken over geschonken goederen.
- Het bedrag wordt gevoegd bij de nalatenschap voor het berekenen van de grondslag (art. 66, bis Succ. Wb.).

Afdeling 2. Onderzoek in stelsels van scheiding van goederen

§ 1. Actief

40. In stelsels van scheiding van goederen zijn de goederen ofwel eigen ofwel in onverdeelde eigendom. Als ze eigen zijn aan de eerststervende dan kan de overlevende echtgenoot dergelijke goederen slechts verkrijgen krachtens schenking van toekomstige goederen of krachtens een legaat of contractuele erfstelling.

41. Zijn huwelijksvoordelen te bezwarenden titel dan uitgesloten in stelsels van scheiding van goederen? H. Casman stelt zich de vraag of het gunstige statuut der huwelijksvoordelen te bezwarenden titel kan worden losgekoppeld van de gemeenschapsgedachte (27). Fiscaal gezien brengt dit gunstregime van huwelijksvoordelen te bezwarenden titel op zichzelf geen discriminatie teweeg tussen gemeenschapsstelsels en stelsels van scheiding van goederen. Wel echter de gelijke verdeling van het gemeenschappelijk vermogen. In een gemeenschapsstelsel kan de overlevende echtgenoot één helft van de gemeenschap nemen zonder successierechten te betalen (zie nr. 8 en 10.). Die helft kan eigen goederen bevatten die ingebracht zijn door de vooroverleden echtgenoot, bij het afsluiten van het huwelijkscontract of bij wijziging ervan later. Indien echter de overlevende alleen inbrengen van eigen goederen heeft gedaan dan neemt hij de helft ervan onbelast terug en het overige gaat naar de erfgenamen.

42. Alle voordelen tussen echtgenoten getrouwd met scheiding van goederen worden belast. Nemen we het geval van twee echtgenoten die zijn getrouwd met scheiding van goederen. De man bezit een onroerend

(27) CASMAN, H., *Het begrip huwelijksvoordelen*, nr. 112, blz. 142.

goed en hij wil dit goed aan zijn vrouw toebedelen bij zijn overlijden. Indien hij het goed onverdeeld maakt in het huwelijkscontract dan zal het verkooprecht tussen echtgenoten op de helft van het goed eisbaar zijn omdat dus geacht wordt dat de overdracht te bewarenden titel gebeurt. Op de andere helft worden successierechten betaald indien de vrouw bij het overlijden van de man geheel het goed ontvangt en bovendien wordt het verdelingsrecht geheven op de waarde van het goed. Men kan zich afvragen of het onverdeeld maken van het onroerend goed bij de aanvang van het huwelijk in het huwelijkscontract niet als een huwelijksvoorwaarde kan beschouwd worden waarop slechts het specifiek vast recht zou verschuldigd zijn (cfr. nr. 5).

Zou men zich dan geen gemeenschap kunnen indenken met als enig *activum* dit onroerend goed? Volgens Hambye is dit uitgesloten: de smalste basis van elk gemeenschapsstelsel is het wettelijk stelsel. Is dit niet het geval dan is het mede-eigendom, een onverdeeldheid tussen echtgenoten.

§ 2. *Passief*

43. In een stelsel van scheiding van goederen zijn er slechts eigen schulden. Een echtgenoot kan in beginsel het vermogen van de andere echtgenoot niet verbinden.

44. Echtgenoten kunnen nochtans gezamenlijke schulden aangaan. Daarbij legt de wet de hoofdelijkheid op voor de schulden gemaakt ten behoeve van de huishouding en de opvoeding van de kinderen (art. 222, lid 1 B.W.). Voor dergelijke schulden is dus slechts de helft aanneembaar als aftrek in de nalatenschap van de eerstoverleden echtgenoot, tenzij de schulden buitensporig zijn (art. 222, lid 2 B.W.) en tenzij de overlevende echtgenoot onvermogen is. In deze gevallen is geheel de schuld aftrekbaar. De stelling van de administratie is dat ze bij toepassing van artikel 105 Succ. Wb. steeds zou kunnen bewijzen dat gezien de respectievelijke mogelijkheden van beide echtgenoten een kleiner deel dan de helft aanneembaar is (28).

(28) Centrum voor beroepsopleiding sectie registratie, *Nieuw huwelijksvermogensrecht*, september 1979 blz. 12.

HOOFDSTUK II. BEWIJSREGIME TUSSEN ECHTGENOTEN EN TEN AANZIEN VAN DE ADMINISTRATIE VAN HET STATUUT VAN ACTIVA EN PASSIVA

Afdeling 1. In stelsels van gemeenschap (wettelijk stelsel, algemene gemeenschap)

§ 1. Activa

A. Onroerende goederen

45. Voor dergelijke goederen bestaat er een georganiseerd bewijssysteem zodanig dat de echtgenoot die het eigen karakter van de onroerende goederen wil bewijzen, de authentieke akte moet neerleggen die zijn titel van eigendom uitmaakt. Nochtans kan men ook hier zeggen dat de bewijsmiddelen van artikel 1399, lid 3 B.W. gelden zowel tussen de overlevende echtgenoot en de erfgenamen als tussen de overlevende echtgenoot (of de erfgenamen) en de administratie bij het bepalen van de belastbare grondslag (29). De administratie kan geen strengere bewijsmiddelen eisen dan degene waarover de erfgenamen beschikken ten aanzien van de langstlevende en *vice versa*. De administratie mag zich niet in een gunstiger positie stellen dan de erfgenamen of de overlevende echtgenoot.

46. Bij onroerende wederbelegging moet de echtgenoot die het onroerend goed koopt, bij de aankoop (en niet later) verklaren dat hij de bedoeling heeft wederbelegging te doen, anders is het goed automatisch gemeenschappelijk (ar. 1402 B.W.) (30).

47. De echtgenoot die een onroerend goed verkrijgt met gemeenschappelijke gelden kan in de akte een verklaring van vervroegde wederbelegging doen. Voor zover hij binnen de twee jaar na de datum van de akte meer dan de helft terugbetaald heeft van de gemeenschappelijke gelden, wordt het verkregen goed eigen vanaf het moment van de terugbetaling. *Quid* indien de andere echtgenoot overlijdt binnen de twee jaar en de helft van het bedrag nog niet is terugbetaald? In het geval blijft het goed gemeenschappelijk. De terugbetalingen worden bij wijze van vergoeding aan de overlevende echtgenoot teruggegeven. Indien hij het onroerend goed wenst, dan moet hij op de helft ervan successierechten betalen en ook het verdelingsrecht op de waarde van het onroerend goed.

(29) Zie nr. 49.

(30) Een dubbele verklaring is in akte vereist: I. intentie wederbelegging te doen. II. het onroerend goed is verworven met minimum de helft aan gemeenschappelijke gelden.

B. Roerende goederen

48. De wetgever van 1976 opteerde voor het vermoeden tot tegenbewijs, dat alle goederen gemeenschappelijk zijn, tenzij ze aan één der echtgenoten eigen zijn ten gevolge van een wetsbepaling (art. 1405, lid 2 B.W.). Bijgevolg, wanneer de ene echtgenoot, eigenaar van roerende goederen, de andere wil bevoordelen, kan hij er belang bij hebben het bewijs dat een goed zijn eigen goed is, te vernietigen of te doen verdwijnen (31). Dit heeft als gevolg dat de helft van de waarde van dat goed verschuift naar het vermogen van de andere echtgenoot. Zo deze laatste het ganse goed neemt bij overlijden van de andere echtgenoot, bijvoorbeeld krachtens een toebedeling van de ganse gemeenschap, zal hij slechts successierechten betalen op de helft.

49. Over welke bewijsmiddelen beschikken de overlevende echtgenoot, de erfgenamen, de administratie? Tussen echtgenoten en tussen de overlevende echtgenoot en de erfgenamen mag het bewijs geleverd worden zoals bepaald in artikel 1399, lid 3 B.W. (32): door alle middelen, met inbegrip van getuigenis en vermoedens en zelfs van algemene bekendheid. Dit geldt ook voor of tegen de administratie als zij de belastbare grondslag bepaalt. De algemene bekendheid is een bewijsmiddel waarover de administratie vóór de wet van 1976 niet beschikte.

Indien echtgenoten vermoedens van eigendom, strengere bewijsregels, in hun huwelijkscontract inlassen, dan kan de administratie hier ook op steunen bij het bepalen van de belastbare grondslag. De administratie die optreedt om een schuld te innen, betaalbaar aan de schatkist, is een derde en beschikt dan over de bewijsmiddelen besloten in artikel 1399, lid 2 B.W. (33).

50. Het is belangrijk erop te wijzen dat een authentieke boedelbeschrijving die verplicht moet opgemaakt worden bij een grote wijziging nuttige informatie kan betekenen voor de administratie in geval van overlijden van één der echtgenoten na de wijziging (34). Deze boedelbeschrijving omvat alle roerende en onroerende goederen alsook alle schulden van de echtgenoten (35).

(31) *Verslag Subcommissie*, blz. 264.

(32) DONNAY, M., *Rep. Not.*, nr. 534, blz. 505: Tussen overlevende of erfgenamen en administratie geldt art. 1399, 3 B.W.

(33) Zie noot 4.

(34) Centrum voor beroepsopleiding, sectie registratie, o.c., blz. 8.

(35) Senator Pierson vermoedt dat het amendement de Stexhe, dat als voorwerp had de verplichting tot boedelbeschrijving af te schaffen, een fiscaal motief inhield: het beletten dat de vermogenstoestand van beide echtgenoten door de fiscus gekend zou worden. Het amendement werd niet aangenomen. (Bespreking vergadering woensdag 28 april 1976, *Parl. Hand. Senaat*, 1975-1976, blz. 1964).

51. Het vermoeden van eigendom op basis van artikel 2279 B.W. voorzover het bezit schijnbaar overeenkomt met de voorwaarden in artikel 2229 B.W., kan ook als bewijsmiddel ingeroepen worden. Alleen reeds omwille van de regels van het beheer van de vermogens zal dit bewijsmiddel weinig uithalen. Eén der echtgenoten kan bijvoorbeeld goederen aankopen met gemeenschappelijke gelden zonder dat de instemming van de andere nodig is (art. 1415, lid I B.W.). Het normale bezit van die goederen zal daarom nog niet het algemene vermoeden van het gemeenschappelijke karakter vervat in art. 1405, 4 B.W. omverwerpen. Dikwijls zal het bezit niet voldoen aan de voorwaarden van art. 2229 B.W. omdat het dubbelzinnig zal geacht worden.

§ 2. *Passiva*

52. In de successierechten houdt men slechts rekening met de schulden die definitief gedragen worden door één der vermogens. Hierop is er een belangrijke uitzondering: als de erfgenamen van de eerststervende echtgenoot aangesproken worden voor gemeenschappelijke schulden, waarvoor ze normaal niet moeten bijdragen, omdat de overlevende echtgenoot onvermogen is, dan kunnen ze die schulden slechts aftrekken als ze bewijzen dat de langstlevende onvermogen was en dat ze die schulden ook effectief betaald hebben (36).

53. Zoals voor de activa worden de schulden vermoed gemeenschappelijk te zijn, daarbij worden ze vermoed verhaalbaar te zijn op de drie vermogens.

Wat moet de echtgenoot die de schuld niet aanging bewijzen om eventueel niet te moeten bijdragen tot die schuld? Hij moet bewijzen dat de schuld noch zijn eigen vermogen noch het gemeenschappelijk vermogen kan bezwaren, ofwel alleen het gemeenschappelijk vermogen en niet zijn eigen vermogen. Dit kan met alle middelen, getuigens en vermoedens inbegrepen. Als dit bewijs geleverd is moet hij nog bewijzen dat hij eigen goederen heeft want de schuldeiser kan het vermoeden van gemeenschappelijk karakter inroepen (37)

§ 3 *Vergoeding en roerende wederbelegging*

54. Het bewijs van de roerende wederbelegging bestaat erin dat het eigen karakter van de gelden waarmee het goed is aangeworven moest vaststaan wat men bijvoorbeeld kan doen door een speciale bankrekening te openen op naam van één van de echtgenoten. Het zou volgens Raucent zelfs

(36) DONNAY, M., *Rep. Not.*, nr. 777, blz. 655.

(37) RAUCENT, L., *Régimes matrimoniaux*, nr. 352, blz. 263.

volstaan te bewijzen dat op de datum van verwerving van het goed de echtgenoot recht had op een vergoeding door de gemeenschap verschuldigd (38).

55. Tussen de echtgenoten onderling en tussen de overlevende echtgenoot en de erfgenamen wordt het bewijs van het recht op vergoeding geleverd volgens artikel 1399 lid 3 B.W. Volgens Hambye is art. 1436 B.W. een toepassing van het bewijsregime vervat in art. 1399, lid 3 B.W. (39). Dezelfde bewijsmiddelen gelden ten aanzien van de administratie die de belastbare grondslag bepaalt. Volgens Donnay echter is art. 1436 B.W. de toepassing van het gemeen recht inzake bewijsvoering (40). De echtgenoot die een rechtshandeling inroept om zijn recht op vergoeding te staven zou die rechtshandeling moeten bewijzen met een geschrift. Men kan zich echter moeilijk inbeelden dat de wetgever art. 1436 B.W. heeft ingeschakeld louter om naar het gemeen recht te verwijzen.

56. De overlevende echtgenoot die meent recht te hebben op een vergoeding moet bewijzen dat hij eigen goederen had en vervolgens dat die goederen werden opgenomen door de gemeenschap. Als hij de meerwaarde op die goederen eist, dan moet hij bewijzen dat de gemeenschap deze goederen gebruikte om er andere te verwerven. En indien dit goed vervreemd werd, dat er een ander in de plaats kwam (41).

57. Na lange jaren huwelijksgemeenschap kunnen dergelijke bewijzen soms moeilijk geleverd worden. Door bij de aanvang van het huwelijk clausules op te nemen in het huwelijkscontract kan hieraan verholpen worden. Zo bijvoorbeeld kan in het huwelijkscontract een clausule opgenomen worden, waarbij bepaald wordt dat de roerende goederen en gelden die één der echtgenoten erft of bij schenking verwerft of reeds voor het huwelijk in zijn bezit had, geacht worden door de gemeenschap op zijn opgenomen tenzij deze echtgenoot uitdrukkelijk te kennen geeft dat hij die voor eigen gebruik heeft opgenomen, bijvoorbeeld voor wederbelegging (42). Deze clausule scheidt een vermoeden dat deze goederen werden opgenomen door de gemeenschap. Het enige wat de overlevende nog moet bewijzen is het bezit van eigen goederen. Dit bewijs kan vergemakkelijkt worden door een beding in te lassen in het huwelijkscontract waarin gesteld wordt dat geld en waardepapieren op een eigen rekening neergelegd, eigen zullen geacht te zijn (43).

(38) RAUCENT, L., *o.c.*, nr. 603, blz. 273.

(39) HAMBYE, J., *Rep. Not.*, nr. 262, blz. 125

(40) DONNAY, M., *Rep. Not.*, nr. 562, blz. 518

(41) RAUCENT, L., *o.c.*, nr. 788, blz. 354

(42) GREGOIRE, M., *Rep. Not.*, nr. 80, blz. 77, model 34 (licht gewijzigd).

(43) RAUCENT, L., *o.c.*, nr. 605, blz 274.

58. Bewijsmoeilijkheden kunnen ook rijzen als er een tijdsverschil optreedt tussen de inning van eigen gelden en het gebruik ervan later. Zo bijvoorbeeld wanneer een echtgenoot 1.000.000 Fr. erft en het geld opgenomen wordt door de gemeenschap. Tien jaar later koopt de gemeenschap een onroerend goed voor 1.000.000 Fr. De echtgenoot die erfde wil bewijzen dat de gelden die dienden om dit onroerend goed te verwerven eigen waren. Simon opteert voor de tussenkomst van de notaris om deze bewijsmoeilijkheid op te lossen (44). De notaris zal beide echtgenoten vragen een verklaring neer te leggen over de herkomst van de gelden die gebruikt werden om prijs en onkosten te voldoen. Juridisch is deze oplossing zuiver maar de echtgenoten zullen soms niet akkoord gaan om de herkomst van de gelden bekend te maken.

Afdeling 2. In scheiding van goederen

§ 1. Actief

59. Hier geldt een analoog bewijsregime als in stelsels van gemeenschap (45). Indien niet kan worden bewezen dat bepaalde roerende goederen eigen zijn worden ze als in onverdeelde eigendom tussen beide echtgenoten beschouwd. Hier ook kan één der echtgenoten, die een eigen goed heeft, het bewijs van het eigen karakter van dat goed doen verdwijnen. De overlevende echtgenoot krijgt hierdoor de helft en wordt slechts op de andere helft belast zo hij het goed ontvangt.

§ 2. Passief

60. Ook hier geldt een analoog bewijsregime als in stelsels van gemeenschap (46). Er is echter geen vermoeden dat de schulden verhaalbaar zijn op de vermogens van beide echtgenoten. Wel zijn er schulden die echtgenoten geacht worden gezamenlijk aan te gaan: de schulden ten behoeve van de huishouding en de opvoeding van de kinderen (47).

§ 3. Vermoedens van eigendom in het huwelijkscontract

61. Dergelijke vermoedens kunnen geldig in het huwelijkscontract ingelast worden voorzover ze het tegenbewijs niet uitsluiten. Ze worden meestal ingelast voor de roerende goederen waarvan het statuut moeilijk kan bewezen worden: liggend geld, papieren aan toonder, goederen in een

(44) SIMON, Ch, Régime légal, liquidation et partage du patrimoine commun, *Annales de droit*, 1977, blz. 244, nr. 16.

(45) Zie supra nr. 49.

(46) Zie supra nr. 52.

(47) art. 222 BW.

bankkluis (48). De rechtspraak aanvaardt de tegenstelbaarheid van dergelijke bedingen tussen echtgenoten (49). Bijgevolg kunnen deze vermoedens geldig voorgelegd worden aan de administratie door de erfgenamen of de overlevende echtgenoot bij het bepalen van het belastbaar actief van de nalatenschap van de vooroverleden echtgenoot.

62. De vermoedens kunnen vermogensoverdrachten om niet veroorzaken tussen beide vermogens. De administratie kan met alle bewijsmiddelen vervat in artikel 1399, lid 3 B.W. vaststellen dat er een schenking aanwezig is waarop de overlevende of de erfgenamen, naargelang wie voordeel uit het beding haalt, belast worden en dit krachtens artikel 7Succ. Wb. Alles hangt af van de formulering van het vermoeden. Indien in het huwelijkscontract bedongen wordt dat bepaalde goederen bij het overlijden van de ene echtgenoot zullen toebehoren aan de anderen, dan is het schenkingsmotief duidelijk. Best worden voorzichtigere termen gebruikt. Zoals bijvoorbeeld: «worden vermoed toe te behoren bij gebrek aan andere bewijzen», (50). In dat geval kan de overdracht ongemerkt en dus onbelast verwezenlijkt worden. Het is voor de administratie moeilijk het schenkingsmotief of de overdracht te achterhalen. Het vermoeden zelf is geen schenking of zelfs geen overeenkomst te bezwarenden titel waarachter een schenking schuilgaat. Het is slechts een middel om de begiftiging te verwezenlijken. Bijvoorbeeld wanneer bepaald wordt dat de goederen die zich in een bankkluis bevinden, geacht worden aan één der echtgenoten toe te behoren. In dat geval is het dikwijls slechts door de materiele verplaatsing van de goederen naar die kluis dat het voordeel gevolg krijgt (51).

63. Dergelijke vermoedens kunnen niet als huwelijksvoordelen te bezwarenden titel beschouwd worden. Het gaat hier immers om eigen goederen die niet het voorwerp kunnen uitmaken van voornoemde huwelijksvoordelen (52).

HOOFDSTUK III: KEUZEMOGELIJKHEDEN TIJDENS HET HUWELIJK: DE WIJZIGING VAN HET HUWELIJKSVERMOGENSSTELSEL

Afdeling 1. Registratierechten

64. De wijzigingsakte van een huwelijksvermogensstelsel is geen huwe-

(48) STIENON, P., *Liberalités entre époux*, blz. 307.

(49) RENAULD, J., *Rep. Mot.*, nr. 1639, blz. 546.

(50) STIENON, P., *o.c.*, blz. 311. Zie voor een voorbeeld: GREGOIRE, M., *Rep. Not.*, nr. 125, blz. 106, model 64, artikel 5.

(51) STIENON, P., *o.c.*, blz. 310, noot 43.

(52) Zie nochtans CASMAN, J., NR. 112 BLZ. 142.

lijkscontract en geeft geen aanleiding tot de heffing van het specifiek vast registratierecht maar wel van het algemeen vast recht. Bij een grote wijziging is het algemeen vast recht tweemaal eisbaar, namelijk op de wijzigingsakte en op de notariële akte tot vaststelling van de overdracht van de goederen (art. 1395, par. 4 B.W. De heffing blijft dezelfde als de akte schenkingen van toekomstige goederen bevat, zoals de schenkingen bedoeld in art. 1458 en 1464 B.W., omdat er geen tekst is die deze hypothese beschouwt. Artikel 141, 2 Reg. Wb. kan niet toegepast worden want volgens de administratie heeft dit artikel slechts betrekking op schenkingen van toekomstige goederen in het huwelijkscontract. Volgens de administratie kan art. 141, laatste lid Reg. Wb. ook niet toegepast worden want dit heeft slechts betrekking op schenkingen buiten de huwelijksgoederenregeling (53). Een en ander lijkt wel enigszins contradictorisch te zijn. De stelling van de administratie stemt niet overeen met de interpretatie die Casman en Van Look geven aan de wijziging van een huwelijksvermogenstelsel. Volgens hen moet de in art. 1091 B.W., en verder, voorkomende term «huwelijkscontract» uitgebreid worden tot het begrip «akte houdende wijziging van het huwelijksvermogenstelsel» (54).

65. In een beslissing van 20 juni 1977 wordt bepaald dat de evenredige rechten op de mutatie van onroerende goederen in België niet van toepassing zijn op de mutatie van dergelijke goederen als gevolg van een wijziging van het huwelijksvermogenstelsel, om het even of de echtgenoten bij de aanvang van het huwelijk een huwelijkscontract hebben gesloten of niet. Hiermee wordt bijvoorbeeld bedoeld de inbreng van eigen goederen in het gemeenschappelijk vermogen bij wijziging van huwelijkscontract (55).

66. Wanneer bij echtscheiding door onderlinge toestemming een echtgenoot een onroerend goed afstaat aan de andere in het kader van de regeling van de wederzijdse rechten (art. 1287 GerWb.) dan is het verkooprecht op die overdracht eisbaar. In dit geval is het duidelijk dat de overdracht te bezwarenden titel gebeurt: men doet geen schenkingen wanneer men uit de echt scheidt. De echtgenoot die uit de echt wil treden koopt als het ware zijn vrijheid af (56)!

67. De administratie heeft dezelfde stelling aangenomen bij de wijziging van huwelijksvermogenstelsel als vermeld in nummer 66. Wanneer in het kader van de regeling van de wederzijdse rechten der echtgenoten, die samengaat met een wijziging van huwelijksvermogenstelsel, een over-

(53) Aanschrijving, 23 mei 1977, *Rec. Gen.*, nr. 22167, blz. 334

(54) CASMAN, H., VAN LOOK, M., *o.c.*, II, blz. 10.

(55) Beslissing, 20 juni 1977, *Rev. Not.*, 1977, blz 610.

(56) WERDEFROY, F., *o.c.*, blz 363, nr 649. Besl, 7 aug. 1941, *Rec. Gen.*, nr. 18308.

dracht van onroerende goederen is bedongen, overdracht van het vermogen van de ene echtgenoot naar dat van de andere, dan is die overdracht onderworpen aan het verkooprecht. Het verkooprecht is verschuldigd op de notariële akte na de homologatiebeslissing (art. 1395 par. 4 B.W.) (57). Deze overdracht wordt geacht te bezwarenden titel te gebeuren. Uit de voorbereidende werken van de wet van 1976 blijkt dat de procedure om een wijziging door te voeren geïnspireerd is op de procedure bij echtscheiding door onderlinge toestemming. Het is nochtans verkeerd de toestand van echtgenoten in de echtscheidingsprocedure gelijk te stellen met de toestand van echtgenoten die met elkaar goed kunnen opschieten. Dergelijk echtpaar wil zijn stelsel aanpassen aan gewijzigde vermogenstoestand, of één van de echtgenoten wil de andere financieel veilig stellen voor zijn oude dag. In dat geval lijkt het eerder aangewezen het schenkingsrecht te heffen voor de overdracht van onroerende goederen gebeurd naar aanleiding van die wijziging.

68. Wanneer echtgenoten van een gemeenschapsstelsel overgaan naar een stelsel van scheiding van goederen, of van een stelsel van algemene gemeenschap naar het wettelijke stelsel, dan is het verdelingsrecht eisbaar bij de verdeling van de gemeenschappelijke onroerende goederen. Voor nieuwe gebouwen is daarbij eventueel BTW verschuldigd indien men daarvoor heeft gopteerd.

Afdeling 2. Notariskosten

§ 1. Kleine wijziging van het huwelijkscontract

69. Op een wijziging die de samenstelling van de vermogens ongewijzigd laat, maar bijzondere bedingen voorziet in verband met de verdeling van het vermogen of die zich beperkt tot herroeping van schenkingen gedaan in het huwelijkscontract wordt ± 7.000 Fr geheven.

§ 2. Grote wijziging:

70. Deze is vereist wanneer een vorig stelsel is vereffend of wanneer een dadelijke verandering van de samenstelling der vermogens is verwezenlijkt. De kosten zijn hier ± 22.000 Fr. vermeerderd met eventuele verdelingsreloonpercentages berekend op alle goederen.

(57) Besl. 5 maart 1979, *Tijds Not.*, 1979, blz. 286.

(58) CASMAN, H., VAN LOOK, M., o.c., II, blz II

Afdeling 3. Overzicht van de keuzemogelijkheden in verband met de wijziging van het huwelijksvermogensstelsel

§ 1. Wijziging van de stelsels

71. Echtgenoten kunnen een ander stelsel aannemen tijdens het huwelijk, om het even of ze bij de aanvang van het huwelijk een huwelijkscontract opstelden of niet, mits de naleving van de formaliteiten van art. 1394 en 1395 B.W.

72. Ruw geschetst gaan de wijzigingen in twee richtingen. Enerzijds zijn er wijzigingen die als gevolg hebben een opstelling van een (eventueel uitgebreid) gemeenschappelijk vermogen. Anderzijds zijn er de wijzigingen die het gemeenschappelijk vermogen inkrimpen of geheel doen verdwijnen.

In de eerste categorie vinden we 3 types:

Type a) van scheiding van goederen naar wettelijk stelsel

Type b) van scheiding van goederen naar algemene gemeenschap

Type c) van wettelijk stelsel naar algemene gemeenschap

73. Type a): In dit geval is er ontbinding van het stelsel van scheiding van goederen. Van het oorspronkelijk stelsel zal er immers niets overblijven (58). Zal deze ontbinding gepaard gaan met een vereffening en verdeling? Niet noodzakelijk. Dit zal slechts het geval zijn als beide echtgenoten in onverdeeldheid zijn voor bepaalde goederen of bepaalde rekeningen te regelen hebben. De onverdeelde goederen kunnen als zodanig in het gemeenschappelijk vermogen gebracht worden zonder dat de verdeling ervan plaatsheeft (59). In dat geval moet de vaststelling van de inbreng in de wijzigingsakte gebeuren. Eventueel is een verdelingsrecht eisbaar als er onroerende goederen zijn. Eén echtgenoot kan zijn onverdeeld deel aan de andere afstaan. Als het om onroerende goederen gaat is het verkooprecht eisbaar (zie nummer 67).

74. Als er geen onverdeeldheid is en geen rekeningen moeten geregeld worden, dan kan de regeling van wederzijdse rechten volstaan met de vermelding dat er niets te regelen valt. In dat geval blijft de regeling beperkt tot de geschapen vermogenstoestand. De kleine wijziging volstaat voorzover er geen inbrengen gebeuren in gemeenschap. Het overbodig karakter van de regeling moet blijken uit de neerlegging van de boedelbeschrijving, die verplicht is volgens art. 1395, § 1, lid 1 B.W. (60). Belangrijk is dat deze wijziging geen dadelijke vermogensverschuiving als gevolg heeft.

(59) RAUCENT, L., *Régimes matrimoniaux*, nr. 1278, blz. 540.

(60) CASMAN, H., VAN LOOK, M., *o.c.*, II, blz 12.

75. Echtgenoten kunnen bedingen dat schulden die ze solidair aangingen in het stelsel van scheiding van goederen gemeenschappelijke schulden zullen zijn in het wettelijk stelsel.

76. Type b): Hier is ontbinding van het stelsel nodig. Is vereffening nodig voor de onverdeelde goederen of schulden? Logischerwijze is deze vereffening niet nodig: alles valt toch in gemeenschap. Vereffening is nochtans nodig om de rechtbank op de hoogte te brengen van de vermogensrechtelijke situatie van beide echtgenoten.

Men moet daarbij een maatstaf vinden om de inbrengen te schatten die beide echtgenoten doen bij de wijziging en dit om later eventueel een deel van die inbrengen als een schenking te beschouwen volgens art. 1458 en 1464 B.W., namelijk bij ontbinding van het stelsel door overlijden van één der echtgenoten. Er is in hierbedoelde wijziging echter geen werkelijke verdeling of betaling tussen echtgenoten mogelijk. Wel is er een dadelijke vermogensverschuiving van alle activa en passiva van beide echtgenoten naar het gemeenschappelijk vermogen.

77. Type c): Hier is er geen ontbinding van het stelsel tenzij de echtgenoten de nieuwe gemeenschap leeg willen laten starten. Dan moeten ze al het voorgaande eerst wegwissen door een vereffening en verdeling van alle gewezen gemeenschapsgoederen (61). Ook type c) heeft een dadelijke vermogensverschuiving als gevolg. Vereffening is dus nodig om dezelfde redenen als in type b) (zie nummer 76). Daarbij is ook de vaststelling nodig dat alle goederen en schulden die reeds in het gemeenschappelijk vermogen waren, er blijven en dat de eigen goederen en schulden gemeenschappelijk worden. De opstelling van de vergoedingsrekeningen is hier ook vereist.

Ook de tweede categorie heeft 3 onderverdelingen:

Type a) van wettelijk stelsel naar scheiding van goederen.

Type b) van algemene gemeenschap naar scheiding van goederen

Type c) van algemene gemeenschap naar wettelijk stelsel.

78. Type a) : Hier is er steeds ontbinding met vereffening en verdeling van het gemeenschappelijk vermogen. De verdeelbare massa wordt opgesteld, de rechten van beide echtgenoten in de massa worden vastgesteld. De vergoedingsrechten worden opgesteld en tenslotte worden de goederen toegekend. In beginsel is betaling van het gemeenschappelijk passief vereist, de schuldeisers kunnen dit vorderen. Echtgenoten kunnen het passief onderling verdelen, verdeling die echter niet tegenstelbaar is aan derden (zie nummer 17).

De echtgenoten zijn verplicht om tot de vereffening over te gaan: ze mogen niet in onverdeeldheid blijven en de betaling van de vergoedings- en schuldenrekeningen uitstellen.

79. Type b): Alles wat voor type a) geldt, is ook toepasselijk op type b). De vergoedingsrekeningen zullen echter weinig posten bevatten daar principieel alle activa en passiva van beide echtgenoten zich in het gemeenschappelijk vermogen bevinden.

80. Type c): Hier zal er ontbinding met vereffening en verdeling nodig zijn voor de goederen die deel uitmaakten van de algemene gemeenschap en die in het wettelijk stelsel niet gemeenschappelijk zijn. De inkomsten worden niet verdeeld en blijven gemeenschappelijk.

Volgen enkele vragen die gemeenschappelijk zijn aan alle types waar een effectieve vereffening nodig is (zie nummers 78, 79, 80).

81. Echtgenoten kunnen een vergelijk treffen nopens de regeling van hun wederzijdse rechten. Dit wil zeggen dat de vereffening van het vorige stelsel niet hoeft te geschieden zoals de bedongen of wettelijke, weliswaar suppletieve, regels het voorschrijven (62).

82. *Quid* nu als beide echtgenoten overeenkomen dat één van hen, misschien de toekomstige langstlevende..., het ganse gemeenschappelijk vermogen neemt? Hambye zegt dat de echtgenoten een vergelijk kunnen treffen nopens de voordelen in het huwelijkscontract (63). Hoe wordt de overgang van gemeenschappelijk vermogen naar eigen vermogen fiscaal behandeld? We zagen in nummer 65 dat de mutaties van onroerende goederen van eigen naar gemeenschappelijk vermogen niet onderworpen zijn aan het verkooprecht. Hier gebeurt er een overgang van het gemeenschappelijk vermogen naar het eigen vermogen. Principieel zou slechts het verdelingsrecht van 1% van toepassing zijn op die overgang. De regeling van wederzijdse rechten wordt geacht te bezwarenden titel te gebeuren (de franse tekst «transiger», een vergelijk treffen, getuigt ervan). Om haar bezwarend karakter te behouden moet die regeling echter evenwichtig opgebouwd worden: voorwaarde hiervoor is dat één der echtgenoten niet overdreven bevoordeligd wordt. Indien één der echtgenoten gans het gemeenschappelijk vermogen neemt, kan men vrezen dat de administratie hierin een bevoordeling ziet en eventueel het schenkingsrecht eist en niet het verkooprecht (voor een verantwoording zie nummer 67).

§ 2. *Inschakeling van huwelijksvoordelen, schenkingen, al dan niet gepaardgaande met wijziging van het stelsel*

83. Schenkingen ingeschakeld in de wijziging zijn onherroepelijk en dus niet onderworpen aan de regels van art. 1096 en 1097 B.W.

(62) art. 1394, 2 BW.

(63) *Verslag Senator Hambye*, blz. 24.

84. De wijziging van het volledige stelsel heeft als gevolg dat alle schenkingen en huwelijksvoordelen door echtgenoten bedongen in het huwelijkscontract komen te vervallen tenzij echtgenoten bepalen ze te behouden. De rechten die echtgenoten uit deze voordelen konden halen maken onder andere deel uit van de regeling van hun wederzijdse rechten.

85. Combinaties van huwelijksvoordelen en wijziging van stelsel zijn talrijk. Slechts één combinatie wordt hier besproken: de wijziging van scheiding van goederen (of van wettelijk stelsel) naar algemene gemeenschap met toebedeling van gans het gemeenschappelijk vermogen aan de overlevende echtgenoot. Dit is de maximum-uitbreiding van het gemeenschappelijk vermogen die meestal als motief heeft het beveiligen van de langstlevende tegen zijn oude dag. De wijzigingsakte wordt geregistreerd (zie supra nummer 64).

86. De vraag die hier rijst is die of de vermogensverschuiving die het gevolg is van de combinatie eventueel belast kan worden als een schenking een vermomde schenking dan, bij overlijden van de eerstervende, en dit krachtens art. 7 SuccWb. Met andere woorden, men zou de langstlevende niet belasten op de helft van de algemene gemeenschap krachtens art. 5 SuccWb. bij ontbinding van het stelsel door overlijden van één der echtgenoten, maar op alles wat hij krijgt tengevolge van de inschakeling van het huwelijksvoordeel en de opstelling van het uitgebreid gemeenschappelijk vermogen. De minister van financiën heeft op die vraag in de senaat negatief geantwoord, zonder zijn antwoord te motiveren (65). De administratie is een voordeel dat ze steeds zal kunnen bewijzen dat er een schenking voorhanden is (66).

87. De rechtspraak heeft zich over dit probleem nog niet moeten uitspreken. In Frankrijk is dit wel gebeurd, namelijk in een arrest van het hof van Beroep van Amiens van 9 mei 1977 (67). Het ging om een echtpaar, zonder kinderen of zijverwanten, getrouwd onder gemeenschap van aanwinsten die bij wijziging de algemene gemeenschap aannamen met toebedeling van de ganse gemeenschap aan de langstlevende. De ene echtgenoot was duidelijk meer vermogend dan de andere. De procureur van de Republiek had beroep aangetekend tegen de homologatie in eerste aanleg omdat de wijziging naar zijn oordeel als enig motief een

(64) Antwoord minister in de Senaat nr. 49.

Saint-Remy, 18 januari 1977, *Notarius*, 1977, blz 189.

(65) Centrum voor beroepsopleiding, sectie registratie, o.c., blz. 10.

(66) Onuitgegeven arrest besproken door, CHAMPENOIS, G., *Rep. Not.*, 1977, blz. 1343, nr. 97.

(67) Zie bijvoorbeeld Rb. Brussel, 6 juni 1978, *Rev. Not.*, 1978 blz. 652 met noot RAUCENT, L.

belastingontduiking inhoud. Het hof van beroep bevestigde de homologatie.

88. De kernvraag voor het hof was: kunnen de belangen van de kinderen en van het gezin, *in casu* waren er geen kinderen, beperkt blijven tot een fiscaal belang. Met andere woorden is het gezinsbelang nog wettig wanneer de verwezenlijking ervan de fiscus schaadt. Het huwelijk houdt de natuurlijke verbintenis in voor beide echtgenoten om na hun overlijden een decante levensavond te verzekeren voor de overlevende onder hen (art. 213 B.W.). Uit de reeds verschenen rechtspraak in België over de wijzigingen blijkt dat als hoger gezinsbelang wordt beschouwd de zorg om de langstlevende een degelijke materiële toestand te verschaffen (68). Indien het belang van de langstlevende soms zelfs voorgaat op de belangen van andere familieleden, zelfs reservataire, dan zal dit belang *a fortiori* voorgaan op het belang van de fiscus dat niet mag gelijkgesteld worden met dat van de familieleden. Dit hoger gezinsbelang getuigt eens te meer van het bezwarend karakter van deze hulp of bijstand die echtgenoten elkaar verschuldigd zijn. Daarom moeten ongelijke verdelingen ingeschakeld in de wijzigingsakte fiscaal identiek behandeld worden alsof ze in het huwelijkscontract bedongen waren.

89. Het ontwerp van de wet op het erfrecht van de langstlevende echtgenoot, dat vroeg of laat door het parlement gestemd wordt, zal voorgaande beschouwingen enigszins wijzigen. De overlevende echtgenoot wordt immers een volwaardig erfgenaam van de eerststervende waardoor de inschakeling van beding van ongelijke verdeling in huwelijkscontracten of wijzigingen veel van hun betekenis zullen verliezen en meer met schenkingen zullen gelijkstaan.

90. Is er in de huidige stand van zaken in voornoemd geval (nr. 87) belastingontduiking voorhanden? Op eerste gezicht niet: partijen trekken alle juridische gevolgen van hun handeling door. Ze volgen de regels van het spel (69). Men mag niet uit het oog verliezen dat het overlijden van de mindervermogene (als eerststervende) de rollen kan omkeren: de fiscus zou er bij winnen. In de andere hypothese bij overlijden van de mindervermogene (als overlevende) zal de fiscus successierechten hef-

(68) Zie in dit verband MORIN, G., en M., *la réforme des régimes matrimoniaux*, deel II, blz 60. Deze auteurs merken op dat echtgenoten eenzelfde resultaat konden bereiken met een eenvoudige schenking. De schenking en de wijzigingsakte bieden nochtans niet dezelfde waarborgen. Schenking: herroepbaar ad nutum (tenzij in wijzigingsakte). Wijzigingsakte onherroepelijk (tenzij nieuwe wijzigingsakte). Algemeen in de keuze van het meest gunstige fiscaal regime volkomen wettig.

(69) NERSON, E., *Rev. Trim. dr droit civil*, 1978, blz 124. Nerson verwijst naar een arrest van het hof van beroep op Poitiers (Poitiers, 2 juli 1969, *Juris classeur*, P., 1969, II, 16075.) waar dit argument door het hof wordt gebruikt. In dit geval had de fiscus zich verzet tegen de loutere inschakeling van een beding van ongelijke verdeling bij wijziging.

fen op een bredere basis als de langstlevende geacht wordt zijn emolument te behouden.

Dit argument kan niet overtuigen als de langstlevende een groot deel van zijn vermogen besteedt (70).

91. *Quid* indien de oude dag van de langstlevende meer dan voldoende verzekerd is en de wijziging alleen wordt doorgevoerd om een fiscaal goedkope vermogensvermeerdering te veroorzaken? In België is de homologatie de regel en de weigering de uitzondering (71). Men spreekt van een negatieve controle. Volgens Champenois is er geen balansstingontduiking zolang de belangen van de kinderen of van het gezin niet geschaad zijn. (72). Met andere woorden: indien de rechtbank homologeert zijn de belangen van het gezin en van de kinderen geëerbiedigd.

Voorzichtigheid is nochtans geboden en men moet de omstandigheden concreet onder ogen nemen: leeftijdsverschil tussen beide echtgenoten, vermogenstoestand van de overlevende, als er kinderen zijn die nog moeten opgevoed worden zal de begunstiging geacht worden hiertoe te dienen en het fiscaal motief zal geacht worden meer verwijderd te zijn.

§ 3. *Inbreng van onroerend goed bij wijziging, overdracht van een gemeenschappelijk onroerend goed naar het eigen vermogen van één der echtgenoten*

92. De inbreng van een onroerend goed in het gemeenschappelijk vermogen bij wijziging heeft als gevolg dat de grote wijziging nodig is: er is een actuele samenstellingswijziging van de vermogens (Voor het nut van dergelijke inbreng op fiscaal gebied zie nummer 39).

93. *Quid* indien beide echtgenoten in het kader van de regeling van hun wederzijdse rechten beslissen dat een gemeenschappelijk onroerend goed naar het eigen vermogen van één der echtgenoten wordt overgebracht? Deze overgang maakt geen mutatierecht of schenkingsrecht eisbaar. Dergelijke overdracht kan best bedongen worden in de regeling zonder daarom het evenwicht ervan te doorbreken (zie nummer 82). Fiscaal gezien zal deze operatie slechts het verdelingsrecht eisbaar maken op de waarde van het onroerende goed.

§ 4. *Inschakelen van vermoedens van eigendom bij wijziging*

94. Voor dergelijke inschakeling van vermoedens volstaat de kleine wij-

(70) THUYSBAERT, M., *T. Not.*, 1978, blz. 264.

(71) CHAMPENOIS, G., *o.c.*, blz. 1345.

(72) *Contra* (ten onrechte volgens mij) GOBERT, M., *Mutabilité ou immutabilité des régimes matrimoniaux, Juris classeur P.*, 1969, I, 2281 nr. 19.: zij stelt dat er fraude is omdat de keuze van beide echtgenoten niet vrij is maar gecontroleerd is door de rechtbank.

ziging. Een boedelbeschrijving moet dus niet opgemaakt worden. Het doorvoeren van dergelijke wijziging kort voor het overlijden van één der echtgenoten zou voor de administratie een aanwijzing kunnen zijn dat het motief van de wijziging louter fiscaal is.

HOOFDSTUK IV. CONCLUSIE

Deze conclusie herneemt in een notedop de belangrijke elementen van dit artikel, met een verwijzing naar de nummers.

Bij gelijke verdeling van het gemeenschappelijk vermogen, zelfs als deze goederen bevat die onder het wettelijk stelsel eigen zouden geweest zijn, worden de goederen niet belast in hoofde van de overlevende echtgenoot (10).

Dit beginsel geldt ook als er kinderen zijn uit een eerste huwelijk en deze de inkorting vragen van het voordeel dat de langstlevende bekomt door de loutere inbreng door de eerststervende (12) en (33).

Als de kinderen uit een eerste huwelijk de inkorting vragen van een beding van ongelijke verdeling, dan valt het ingekort deel in de nalatenschap van de eerststervende en wordt het daar belast (14) en (33).

Gebeurt er geen inkorting dan wordt de overlevende normaal belast krachtens art. Succ. Wb. (14).

Ongelijke verdelingen van het passief zijn geen huwelijksvoordelen te bewarende titel en zijn voor inkorting vatbaar (17). Slechts in de mate dat de overlevende echtgenoot fiscaal legataris (volgens de fictie van art. 5 Succ. Wb.) is van de eerststervende, zal hij op evenredige wijze gemeenschappelijk schulden mogen aftrekken van wat hij in de nalatenschap van de eerststervende neemt (21).

De vereenvoudigingsregeling van art. 16 Succ. Wb. is niet steeds verantwoord (24).

Art. 1438 B. W. is niet van toepassing bij ongelijke verdeling (25) en (26). Vergoedingen blijven verschuldigd als de overlevende echtgenoot de ganse gemeenschap neemt (28).

De beding waarbij de vergoedingen niet zullen verschuldigd zijn samen met een ongelijke verdeling is geen schenking van toekomstige goederen zoals bepaald in art. 1464, lid 2 B. W. (29).

De inkorting op grond van art. 1464, lid 2 B. W. gebeurt in natura en kan desgevallend het verdelingsrecht eisbaar maken (30).

Cumulatie van een algemene gemeenschap met ongelijke verdelingen kan een risico inhouden (32).

De ouders van een kind dat gaat huwen kunnen hem onroerende goederen schenken aan verlaagd tarief (34).

Ze kunnen ook schenken onder opschortende voorwaarde van hun niet overleven, (37). Hun kind kan het onroerend goed inbrengen bij wijziging (93) (38) of bij huwelijkscontract (38).

Voordelen tussen echtgenoten, getrouwd onder scheiding van goederen worden volledig belast, zie nochtans (42).

Welke zijn de gevolgen van de scheiding van schulden in een stelsel van scheiding van goederen voor de aftrek in de nalatenschap van de eerststervende (44)?

Wanneer de administratie de belastbare grondslag bepaalt voor het heffen van de successierechten is zijn geen derde en staat ze op gelijke voet met de erfgenamen en de overlevende echtgenoot (45) en (49). Welke zijn de gevolgen van het doen verdwijnen van bewijsmiddelen dat goederen eigen waren door één der echtgenoten, (48).

Art. 2279 B.W. is een moeilijk hanteerbaar bewijsmiddel in het huwelijks-goederenrecht (51).

De bewijsmiddelen van activa zijn dezelfde voor de passiva (53).

Over het bewijs van een vergoeding bestaat er twist in de rechtsleer (55); clausules in het huwelijkscontract of in de wijziging kunnen dit bewijs vergemakkelijken.

In scheiding van goederen kunnen de vermoedens van eigendom als gevolg hebben dat er een vermogensverschuiving wordt veroorzaakt die fiscaal voordelig kan uitvallen (62).

Op overdrachten van onroerende goederen van eigen naar gemeenschappelijk vermogen bij wijziging, is geen verkooprecht eisbaar (65).

Voor de overdracht van onroerende goederen van het gemeenschappelijk vermogen naar het eigen vermogen bij wijziging, geldt in beginsel dezelfde regel (82) en (93).

Bij de overgang van een eigen onroerend goed, of een onverdeeld deel van de ene echtgenoot naar het eigen vermogen van de andere echtgenoot bij wijziging is het verkooprecht eisbaar (66) en (67).

Wijzigingen van stelsels gaan in twee richtingen: a) ze hebben als gevolg de opstelling van een, eventueel uitgebreid (75) gemeenschappelijk vermogen (73) of de uitbreiding van het gemeenschappelijk vermogen (77). b) Ze hebben als gevolg het verdwijnen van een, eventueel uitgebreid (79) gemeenschappelijk vermogen (78) of de inkrimping ervan (80).

Echtgenoten kunnen een vergelijk treffen nopens de regeling van hun wederzijdse rechten, die weliswaar evenwichtig moet blijven wil ze haar bewarend karakter behouden (81) en (82).

Welks is het fiscaal gevolg van een opstelling of uitbreiding van het gemeenschappelijk vermogen gecumuleerd met een beding van ongelijke verdeling, dit alles bij wijziging doorgevoerd? (91) (85) (86).